

Sygnatura akt II C 1763/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

S., dnia 23 listopada 2017 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie II Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Magdalena Pasięka - Paczek

Protokolant: Anna Luszawska

po rozpoznaniu w dniu 23 listopada 2017 r. S.

na rozprawie sprawy z powództwa (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

przeciwko I. N.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej I. N. na rzecz powoda (...) Bank S.A. z siedzibą w W. kwotę 12.560,93 zł (dwanaście tysięcy pięćset sześćdziesiąt złotych dziewięćdziesiąt trzy grosze) z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP nie większymi niż odsetki maksymalne za opóźnienie liczonymi od dnia 28 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałej części,

III. przyznaje kuratorowi R. B. wynagrodzenie w kwocie 600 zł (sześćset złotych),

IV. zasądza od pozwanej I. N. na rzecz powoda (...) Bank S.A. z siedzibą w W. kwotę 1281 zł (jeden tysiąc dwieście osiemdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt II C 1763/16

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym w dniu 28 stycznia 2016 r. (...) Bank S.A. z siedzibą w W. wniósł przeciwko pozwanej I. N. o zapłatę kwoty 13 617,41 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP od kwoty 12 560,93 zł liczonymi od 28 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kwot 712,85 zł i 253,63 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kwoty 90 zł bez odsetek.

W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 14 sierpnia 2013 r. strony zawarły umowę kredytu nr (...) zmienioną aneksem. Strona pozwana nie wywiązała się z ciążącego na niej obowiązku terminowego dokonywania spłat kredytu. W związku z brakiem zapłaty powód wypowiedział umowę stawiając całą należność w stan wymagalności. Na sumę dochodzonej należności składają się:

- należność główna w kwocie 12 560,93 zł,
- odsetki umowne za okres od dnia 15 czerwca 2015 r. do dnia 3 grudnia 2015 r. w kwocie 712,85 zł,
- odsetki za opóźnienie za okres od dnia 15 czerwca 2015 r. do dnia 27 stycznia 2016 r. w kwocie 253,63 zł,

- opłaty i prowizje w kwocie 90 zł.

Postanowieniem z dnia 17 lutego 2016 r. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie przekazał sprawę do rozpoznania tut. Sądowi.

Zarządzeniem z dnia 4 kwietnia 2017 r. Sąd ustanowił dla pozwanego będącego osobą nieznaną z miejsca pobytu kuratora procesowego w osobie R. B..

W odpowiedzi na pozew z dnia 17 lipca 2017 r. kurator wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o przyznanie wynagrodzenia według norm przepisanych i uznania Sądu.

W uzasadnieniu kurator podniósł zarzut niewykazania wysokości roszczenia. Wskazał, że powód nie przedstawił wycień, na podstawie których ustalił kwotę dochodzoną pozwem. Powód nie wskazał, od jakich kwot naliczał odsetki i w jakich terminach. Kurator zakwestionował też wartość dowodową wyciągu z ksiąg banku. Zarzucił też, że powód nie wykazał poniesienia kosztów w kwocie 90 zł.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 14 sierpnia 2013 roku I. N. zawarła z (...) Bankiem S.A. w W. umowę kredytu gotówkowego na cele konsumpcyjne nr (...) (dalej „umowa”). Zgodnie z §1 ust. 1 umowy bank przyznał pozwanej kredyt w kwocie 11 461,77 zł na okres 72 miesięcy. Zgodnie z §1 ust. 2 umowy w związku z zawarciem umowy pozwana była zobowiązana do poniesienia następujących kosztów:

- 1) prowizji bankowej w kwocie 868,07 zł,
- 2) ubezpieczenia kredytu w kwocie 2 162,22 zł.

Zgodnie z §3 ust. 1 umowy kredyt był oprocentowany zmiennym oprocentowaniem, które na dzień zawarcia umowy wynosiło 16 % w skali roku. W myśl §4 ust. 2 umowy kredyt miał być spłacany w równych ratach w kwocie 314,36 zł, do 13. dnia każdego miesiąca, z tym że wysokość pierwszej raty wyrównawczej nie miała być wyższa niż 307,92 zł. Spłata miała być dokonywana na rachunek bankowy wskazany w §4 ust. 3 umowy.

W §7 ust. 1 umowy zawarto tabelę opłat i prowizji za czynności bankowe związane m.in. z działaniami windykacyjnymi na wypadek nieregulowania długu przez kredytobiorcę. (...) przewidywała, że opłata za wysłanie do klienta wezwania do zapłaty lub ostatecznego wezwania do zapłaty wynosi 30 zł.

W myśl §8 umowy w przypadku nieterminowego regulowania rat kredytu Bank miał prawo pobierać odsetki karne od należności przeterminowanej w wysokości 16 % w skali roku. Odsetki miały być pobierane od dnia następnego po dniu płatności wg harmonogramu spłat.

Dowód:

- umowa kredytu, k. 18-21.

W dniu 20 kwietnia 2015 r. strony zmieniły umowę aneksem. Zgodnie z §1 aneksu strony wydłużyły okres spłaty o 24 miesiące. Strony nadto postanowiły doliczyć do kapitału kwotę zaległych odsetek w kwocie 91,70 zł, zawiesić spłatę rat na okres 1 miesiąca tj. do dnia 15 czerwca 2015 r. W związku ze zmianą kwoty kredytu zmianie uległa wysokość raty miesięcznej, którą ustalono na 227,37 zł płatną do 15. dnia każdego miesiąca. Na mocy §2 aneksu pozwana została obciążona kwotą 50 zł w związku ze sporządzeniem ww. aneksu.

Dowód:

- aneks, k. 24-25.

Pozwana początkowo regulowała raty kredytu w określonej w umowie wysokości terminowo. W czerwcu 2015 roku pozwana zaprzestała regulowania rat. Od tego miesiąca Bank rozpoczął naliczanie odsetek karnych od należności przeterminowanej.

W związku z zaprzestaniem regulowania rat kredytu Bank wypowiedział pozwaną umowę pismem z dnia 23 września 2015 r. Jednocześnie Bank wezwał pozwaną do zapłaty w okresie wypowiedzenia kwoty 989,38 zł tytułem przeterminowanych rat kredytu, odsetek umownych, karnych i kosztów opłat bankowych. Bank zaznaczył, iż uregulowanie powyższej kwoty spowoduje rozważenie cofnięcia oświadczenia o wypowiedzeniu kredytu. W przeciwnym razie całość należności wynikającej z umowy kredytu zostanie postawiona w stan wymagalności z upływem okresu wypowiedzenia.

Pismo zawierające wypowiedzenie doręczono pozwaną w dniu 29 września 2015 r.

Pozwana nie zapłaciła kwoty 989,38 zł w okresie wypowiedzenia umowy.

Dowód:

- wypowiedzenie k. 22,

- zpo k. 23.

W dniu 27 stycznia 2016 r. Bank wystawił wyciąg z ksiąg rachunkowych banku, w którym stwierdzono, iż posiada względem dłużniczki I. N. wymagalną wierzytelność na kwotę łącznie 13 617,41 zł, na którą składają się następujące należności:

- należność główna w kwocie 12 560,93 zł,

- odsetki umowne w wysokości 10 % za okres od dnia 15 czerwca 2015 r. do dnia 3 grudnia 2015 r. w kwocie 712,85 zł,

- odsetki za opóźnienie w wysokości 10 % za okres od dnia 15 czerwca 2015 r. do dnia 27 stycznia 2016 r. w kwocie 253,63 zł,

- opłaty i prowizje w kwocie 90 zł.

Dowód:

- wyciąg z ksiąg banku k. 15

Stan faktyczny w sprawie był w zasadzie bezsporny. Strona pozwana nie kwestionowała związania stron umową kredytu nr (...), będącą podstawą dochodzonego roszczenia. Kurator kwestionował w imieniu pozwanej jedynie wysokość roszczenia. Kurator pozwanej zasadniczo nie stawiał zarzutów przeciwko wiarygodności dokumentów przedstawionych przez powoda. Wątpliwości kuratora wzbudziła jedynie treść dokumentu w postaci wyciągu z ksiąg banku. Z uwagi na podniesione w sprawie zarzuty, strona pozwana zaprzeczyła jakoby stwierdzona wyciągiem należność przysługiwała powodowi. W tym miejscu należy przywołać treść art. 95 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, który stanowi, iż księgi rachunkowe banków i sporządzone na ich podstawie wyciągi oraz inne oświadczenia podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banków i opatrzone pieczęcią banku (...) mają moc prawną dokumentów urzędowych w odniesieniu do praw i obowiązków wynikających z czynności bankowych oraz ustanowionych na rzecz banku zabezpieczeń i mogą stanowić podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych. Moc prawną wyciągu z ksiąg banku nie obowiązuje w postępowaniu cywilnym, co wynika wprost z art. 95 ust. 1a ustawy – Prawo bankowe. Wyciąg taki może stanowić zatem jedynie dowód z dokumentu prywatnego, którego moc dowodowa jest ograniczona do stwierdzenia, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenia o wskazanej w nim treści. W takim stanie prawnym Sąd nie mógłby oprzeć swoich ustaleń co do wysokości przysługującego powodowi roszczenia na wyciągu z ksiąg bankowych jako na dowodzie, o którym mowa w

art. 244 k.p.c., gdyż strona pozwana kwestionowała jego treść. Oznacza to, że dokument ten musiał przez Sąd oceniony przez pryzmat pozostałych dowodów.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

W niniejszej sprawie bezsporne pozostawało, że powoda i pozwaną wiąże węzeł obligacyjny w postaci umowy o kredyt. Podstawę prawną dochodzonego roszczenia stanowił przepis art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe, który stanowi, że przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

W rozpoznawanej sprawie pozwana zawarła z powodem umowę z dnia 14 sierpnia 2013 r. Częścią integralną umowy była tabela opłat i prowizji z tytułu wykonania czynności bankowych. Wysokość należnego powodowi roszczenia miała wynikać z:

- postanowienia o wysokości udzielonego kredytu i kosztach jego udzielenia (§1 ust. 1 i 2 umowy),
- harmonogramu spłat (§4 ust. 2 umowy),
- informacji, że pozwana zaprzestała regulować raty w czerwcu 2015 r.,
- informacji o wysokości odsetek umownych i karnych (§3 ust. 1 i §8 umowy),
- tabeli opłat i prowizji (§7 ust. 1 umowy).

Z uwagi na podniesione przez stronę pozwaną zarzuty co do nieprawidłowości naliczania części z tych kosztów należało zanalizować dochodzone roszczenia i ustalić, czy posiadają oparcie w zawartej umowie i czy zasadność ich naliczenia została wykazana.

Wśród opłat doliczonych do rachunku pozwanej znajdowały się opłaty tytułem działań upominawczo-windykacyjnych. Zgodnie z §7 ust. 1 umowy bank pobierał opłaty za wykonanie czynności bankowych według zawartego w ww. postanowieniu umownym cennika. Na opłaty te składają się koszty upomnień, listownych wezwań i zawiadomień, wyjazdów interwencyjnych itp. Wykładnia gramatyczna ww. postanowienia nakazuje przyjąć, iż bankowi należą się opłaty z tego tytułu tylko wtedy, gdy rzeczywiście poniósł koszty związane z podjęciem przez bank działań upominawczo-windykacyjnych. Za takim rozumieniem przemawia sformułowanie „poniżej określone zostały rodzaje czynności oraz wysokość opłat pobieranych przez Bank za ich wykonanie”. Funkcją tych opłat nie jest ukaranie dłużnika za opóźnienie w spłacie kredytu ani represja czy dyscyplinowanie go, aby spłacał dług w umówionym terminie, w sytuacji gdy bank nie decyduje się podejmować w związku z opóźnieniem żadnych działań. Należy stwierdzić, że opłaty te są swoistym zryczałtowanym (ustalonym w (...)) odszkodowaniem w związku z poniesieniem przez bank kosztów działań związanych ze zwłoką dłużnika i przypominaniem mu o konieczności spłaty długu.

Sąd zważył, że o ile bank nie musiał wykazać dokładnych kosztów poniesionych z ww. tytułu, gdyż uregulowane zostały w sposób, jak już wskazano, ryczałtowy, o tyle musiał – pod rygorem ujemnych skutków dowodowych – wykazać, że działania te zostały podjęte. W niniejszej sprawie powód nie udźwignął ciężaru dowodu, że takie działania podjął, co też zarzuciła powodowi strona pozwana. W niniejszej sprawie nie wiadomo jakie czynności windykacyjne bank miał podjąć. Nie złożono też do akt dowodu ich wykonania. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Zadaniem powoda było wykazanie wszystkich przesłanek odpowiedzialności pozwanego, także za opłaty z tytułu działań upominawczo-windykacyjnych. W myśl ogólnych zasad postępowania cywilnego strony mają obowiązek twierdzenia i dowodzenia tych wszystkich okoliczności (faktów), które stosownie do art. 227 k.p.c. mogą być przedmiotem dowodu.

Ponadto, z treści art. 232 k.p.c. wynika, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Na powódzie spoczywa więc ciężar udowodnienia faktów uzasadniających jego roszczenie, a na stronie pozwanej obowiązek udowodnienia okoliczności uzasadniających jej wnioski o oddalenie pozwu. Reguły rozkładu ciężaru dowodu, stosowane przez Sąd w fazie wyrokowania, mają fundamentalne znaczenie dla dokonania prawidłowej oceny wykonania przez każdą ze stron obowiązku dowodzenia w zakresie przesłanek uzasadniających roszczenie lub zwalniających stronę pozwaną od konieczności jego spełnienia. Obowiązkiem Sądu jest ustalenie, czy strona inicjująca proces wykazała okoliczności faktyczne, których zaistnienie determinuje możliwość jego skutecznego wpisania (subsumcji) w odpowiednią podstawę prawną. Jeśli ustalenia takiego dokonać nie można, to fakt ten samoistnie niweczy zasadność powództwa i to niezależnie od tego, czy pozwany z kolei udowodnił podstawy faktyczne przyjętej linii obrony czy też nie (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 października 2012 r., I ACa 510/12). Biorąc powyższe pod uwagę Sąd zważył, że powód nie wykazał zasadności naliczania opłat z tytułu działań upominawczo-windykacyjnych.

W zakresie skapitalizowanych odsetek umownych (w tym karnych, tj. odsetek za opóźnienie w zapłacie wymagalnej należności) Sąd zważył, że powód nie wyjaśnił w jaki sposób były one wyliczone, od jakich kwot, od jakich dat, w jakiej wysokości. Przy tym wysokość ta zmieniała się, gdyż w umowie określono ją jako 16%, a w aneksie już jako 10%. Nieprzedstawienie przez powoda w tym zakresie wyjaśnień przy fakcie kwestionowania przez stronę pozwaną wyniku w postaci obliczonej sumy odsetek spowodowało uznanie całości roszczenia o skapitalizowane odsetki za nienależne. Bez ww. wyjaśnień Sąd nie był bowiem w stanie ustalić, czy choćby część tych odsetek była należna.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał za zasadne jedynie roszczenie z tytułu należności głównej tj. kwotę 12 560,93 zł i taką też kwotę zasądził od pozwanej na rzecz powoda, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

Odnośnie odsetek zasądzonych od świadczenia głównego Sąd zważył, że w celu prawidłowego wykonania zobowiązania i zaspokojenia interesu wierzyciela dłużnik powinien spełnić świadczenie w wyznaczonym mu terminie. Termin ten może być określony już w umowie, a w razie braku takiego postanowienia umownego – niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.). Termin spełnienia świadczenia strony mogą oznaczyć w sposób ścisły (np. przez podanie daty lub oznaczenie dnia spełnienia świadczenia w inny sposób) lub przez wskazanie zdarzenia, które musi wystąpić w przyszłości w normalnym biegu spraw, a nie jest znana jego dokładna data. Nastanie powyższego terminu powoduje wymagalność roszczenia wierzyciela. Wymagalność jest to bowiem stan, w którym wierzyciel może skutecznie żądać spełnienia świadczenia od dłużnika.

W niniejszej sprawie, z uwagi na wypowiedzenie umowy w dniu 29 września 2015 r. (data doręczenia pozwanej oświadczenia o wypowiedzeniu) i liczony od tej daty 30-dniowy termin wypowiedzenia, rozwiązanie umowy i postawienie wynikającego z niej roszczenia w stan wymagalności nastąpiło z dniem 30 października 2015 r. Od tej daty wierzyciel mógł żądać zasądzenia odsetek za opóźnienie ze spełnieniem świadczenia. W niniejszej sprawie powód żądał jednak, aby odsetki te zasądzone zostały od dnia wniesienia pozwu tj. od dnia 28 stycznia 2016 r. Wobec faktu, iż w dacie zasądzona należność była wymagalna, Sąd nie wychodząc ponad żądanie pozwu, zasądził dalsze odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP - zgodnie z żądaniem pozwu. Wysokość odsetek wynika z art. 481 §1-2¹ k.c. Stosownie do art. 481 §1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W myśl §2 tego artykułu jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była oznaczona, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości równej sumie stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego i 5,5 punktów procentowych. Jednakże gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy. Natomiast § 2¹ tego artykułu stanowi, że maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie).

W punkcie II wyroku Sąd oddalił powództwo w pozostałej części tj. w części dotyczącej opłat z tytułu czynności windykacyjnych oraz skapitalizowanych odsetek karnych i umownych. Zasadność tego rozstrzygnięcia wynika z dotychczasowego wyводу.

W punkcie III wyroku Sąd przyznał kuratorowi procesowemu wynagrodzenie w kwocie 600 zł. Rozstrzygnięcie to oparto o treść §1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 roku w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej, który stanowi, że wysokość wynagrodzenia takiego kuratora nie może przekraczać stawek minimalnych przewidzianych przepisami określającymi opłaty za czynności adwokackie, a w przypadku, gdy kuratorem jest radca prawny, przepisami określającymi opłaty za czynności radców prawnych. Ponadto, stosownie do §2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie – w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu wynosi między 10000 zł a 50000 zł stawka minimalna wynosi 4800 zł. Sąd zważył, że nakład pracy i skuteczność podjętej obrony uzasadnia przyznanie kuratorowi wynagrodzenia w kwocie 600 zł, która to kwota nie będzie nadmierna w stosunku do prawdopodobnego czasu poświęconego na przygotowanie stanowiska w sprawie.

W punkcie IV wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda koszty postępowania przy uwzględnieniu wyniku procesu. Rozstrzygnięcie wydano w oparciu o przepisy art. 100 zdanie drugie kpc, art. 13 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz §2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu z chwili wniesienia pozwu. Strona powodowa wygrała sprawę w części 92%. Sąd uznał stosunkowe rozdzielenie ww. kosztów za niecelowe i zasądził na rzecz powoda ich całokształt. Na koszty procesu poniesione przez stronę pozwaną składał się koszt opłaty od pozwu 681 zł, a także koszt wynagrodzenia kuratora wniesionego w formie zaliczki w kwocie 600 zł.